

PAU dla Szkół

W pełni podzielam opinię profesor Krystyny Starczewskiej odnośnie do bolesnych skutków pandemii dla młodzieży szkolnej oraz propozycje wychodzenia z kryzysowej sytuacji (PAUza Akademicka 553, 2021). Spróbujmy jednak dostrzec pozytywne zmiany zainicjowane przez koronawirusa; dzięki pracy zdalnej zmniejszają się korki komunikacyjne, pracownicy nie tracą czasu na dojazdy, a pracodawcy zmniejszają opłaty za powierzchnię biurową, którą można przeznaczyć na inne cele. Pandemia wymusza radykalną reorganizację ochrony zdrowia oraz systemu edukacji, która i tak była nieodzowna, a wirus nadał jej nieoczekiwane przyspieszenie. Nie zmarnujmy tej okazji. W przypadku służby zdrowia i edukacji niezbędny jest dostęp do internetu w każdym zakątku Polski oraz wyposażenie wszystkich placówek w profesjonalny sprzęt do pracy zdalnej. W przypadku szkół – każdy nauczyciel i uczeń powinien otrzymać tablet lub laptop jako podstawowe narzędzie pracy, a nabyta dzięki pandemii umiejętność korzystania z internetu oraz pracy on-line musi pozostać z nami na stałe i powinna być systematycznie aktualizowana.

Na system edukacji patrzę z perspektywy biologa. W ubiegłym roku przeglądałam dziesięć książek autorstwa Barbary Bukały tworzących cykl „Trening przed maturą” Wydawnictwa Omega. Zaimponowała mi erudycja autorki, syntetyczna prezentacja poszczególnych zagadnień, ilustrowana ascetycznymi ilustracjami skupionymi na istocie zagadnień, a przede wszystkim zawarte tam zadania/pytania wymagające uzasadnienia odpowiedzi, zatem zmuszające do twórczego przemyślenia nabytej wiedzy, co odróżnia ten cykl od większości repetytoriów z biologii. Te dziesięć tematycznych tomów wypożyczyłam dziesięciu koleżankom i kolegom wykładającym odpowiednie przedmioty na Wydziale Biologii UJ z prośbą o opinię i każda z tych osób ze zdumieniem stwierdziła, że licealny zakres wiadomości pokrywa się z akademickim. Przy założeniu, że uczniowie trwale opanowali wiedzę zawartą w „Treningu...” wykłady można byłoby prowadzić, startując ze znacznie wyższego poziomu. Mamy jednak (uzasadnione) wątpliwości co do trwałości wiedzy wyniesionej ze szkoły; przeładowanie podręczników nieprzydatnymi terminami fachowymi oraz repetytoria przygotowujące do mechanicznego rozwiązywania testów nie napawają optymizmem. Obecnie obowiązuje bardzo uszczegółowiona podstawa programowa, którą trudno będzie „okroić” do tegorocznych „pandemicznych” egzaminów ośmioklasisty i matur. Pandemia uczy więc, że konieczne jest pilne opracowanie nowej ramowej podstawy programowej, na tyle elastycznej, by w każdej chwili nauczyciel mógł ją dostosować do aktualnych potrzeb, nie zaniedbując wiedzy fundamentalnej dla danego przedmiotu. Innymi słowy, przedstawiciele poszczególnych dyscyplin biologicznych powinni odpowiedzieć na pytanie, jakie wiadomości powinien zrozumieć i trwale zapamiętać absolwent szkoły podstawowej, a jakie absolwent liceum. Powinniśmy przedstawić uczniom

atrakcyjność tych przedmiotów i potencjalną przydatność w życiu, w tym w ochronie przyrody i w zawodach biomedycznych.

Kraje europejskie nadal zwalczają pandemię metodą prób i błędów, starając się ocalić życie i zdrowie ludzi zagrożonych przez wirusa, którego biologię dopiero poznajemy. Nic dziwnego, że w trakcie nauczania zdalnego zarówno nauczyciele, jak i młodzież próbują zrozumieć nową rzeczywistość głównie w oparciu o wiadomości z internetu, w którym ścierają się rzetelne informacje gromadzone i weryfikowane przez świat nauki z „wiedzą” tworzoną i rozprzestrzianą przez oszołomów. Identyczne zjawisko wystąpiło w Polsce przed laty, po dotarciu do nas i rozprzestrzeleniu się pandemii HIV/AIDS. Nauczona tamtym doświadczeniem podjęłam się popularyzowania wśród licealistów wiarygodnych informacji na temat różnych aspektów obecnej pandemii. Zarząd Polskiej Akademii Umiejętności wyodrębnił do tego celu ścieżkę adresowaną do szkół („PAU dla Szkół”) w ramach Platformy Wymiany Naukowej. Na razie znalazły się tam tylko cztery sfilmowane zdalne spotkania zorganizowane w ramach PAU oraz towarzyszące im cykle slajdów w formie prezentacji bez komentarza i z dodanymi notatkami. Do współtworzenia tej ścieżki zapraszam wszystkich lubiących popularyzować nowości naukowe, nie tylko na temat COVID-19!

Ze względów oczywistych w obecnych podręcznikach szkolnych brak terminu „koronawirus”. Podstawowe wiadomości o wirusach znajdujemy w innych podręcznikach niż te, które dotyczą podstaw immunologii i działań prozdrowotnych. Wiadomości o pandemiach pojawiają się na lekcjach historii w oderwaniu od geografii i biologii. A może integracja tych wiadomości w cyklu referatów „Aktualności COVID-19” zostawi w umysłach młodzieży trwalszy ślad niż odrębne jednostki lekcyjne? Może takie referaty na tematy „gorące” uświadomią młodzieży, że wiedza ciągle narasta? Na naszych oczach przebiega ewolucja wirusa oraz zmieniają się jego interakcje z różnymi gatunkami zwierząt. Brutalna ingerencja człowieka w świat natury narusza istniejący status quo i stymuluje zmiany gospodarzy przez rozmaite organizmy pasożytnicze, co staje się źródłem nowych epidemii, mogących się przekształcić w pandemię. Może przyszli biolodzy znajdą skuteczne sposoby wczesnego wykrywania takich zagrożeń? Może bieżące wiadomości o pojawianiu się coraz to nowych szczepionek i sposobach leczenia chorych zainspirują umysły przyszłych medyków i pomogą w wyborze kierunku studiów i właściwego zawodu? Może już wkrótce nasza młodzież, z poparciem nauczycieli, zorganizuje w szkołach sprawne szczepienia rówieśników, gdy jesienią przyjdzie kolej na ich grupę wiekową?

Mam nadzieję, że już jesienią COVID-19 przestanie być tematem numer jeden, ale ścieżka „PAU dla Szkół” będzie działać nadal. Spodziewam się, że prezentacja laureatów Nagrody Nobla z różnych dziedzin nauki ukierunkuje różnorodnie zainteresowania młodzieży. Zapraszam autorów takich opracowań.

BARBARA PŁYTYCZ

UJ, PAU

<http://pau.krakow.pl/index.php/pl/platforma-wymiany-naukowej-pau/pau-dla-szkol>

Wydarzenia

MuFo: Czuję okiem online. Warsztat fotografa cz. 1

*

WYDAWNICTWO PAU POLECA - [link](#)